

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет

Педагогічна наука і освіта XXI століття

Науково-методичний журнал

Випуск 6

Засновано у 2023 році

Рівне – 2026

УДК 37: 001 «20»

П 24

Педагогічна наука і освіта XXI століття: науково-методичний журнал. Вип. 6. / М-во освіти і науки України, Рівнен. держ. гуманіт.ун-т; упоряд.: С. В. Петренко; ред. кол.: С. В. Петренко та ін. Рівне: РДГУ, 2025. 396 с.

Тематична спрямованість наукового фахового видання. Спеціальності, за якими видання публікує наукові праці: А1 Освітні науки; А2 Дошкільна освіта; А3 Початкова освіта; А4 Середня освіта (за предметними спеціалізаціями); А5 Професійна освіта (за спеціалізаціями); А6 Спеціальна освіта; А7 Фізична культура і спорт.

Наказом Міністерства освіти і науки України № 920 від 26.06.2024 р. електронний науково-методичний журнал РДГУ «Педагогічна наука і освіта XXI століття» включений до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б») у галузі А Освіта (спеціальності – А1, А2, А3, А4, А5, А6, А7).

Редакційна колегія

Головний редактор: **ПЕТРЕНКО Сергій Вікторович**, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри інформаційних технологій та моделювання Рівненського державного гуманітарного університету (м. Рівне, Україна).

Члени редколегії

ГУДОВСЕК Оксана Анатоліївна, кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри педагогіки початкової, інклюзивної та вищої освіти, Рівненський державний гуманітарний університет (м. Рівне, Україна).

СЯСЬКА Інна Олексіївна, доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри біології, здоров'я людини та фізичної терапії, Рівненський державний гуманітарний університет (м. Рівне, Україна).

ЮЗИК Ольга Протасівна, доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри цифрових технологій та методики навчання інформатики, Рівненський державний гуманітарний університет (м. Рівне, Україна).

КОЛЯДА Наталія Миколаївна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи, Уманський національний університет (м. Умань, Україна).

КОБИЛЯНСЬКИЙ Олександр Володимирович, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри безпеки життєдіяльності та педагогіки безпеки Вінницького національного технічного університету (м. Вінниця, Україна).

PELEKH Yurii, доктор габілітований, професор, професор кафедри досліджень школи і медіа факультету педагогіки і філософії Жешувського університету (Республіка Польща).

BIŁAWICZ Jan, доктор філософії (PhD), викладач І клініки анестезіології і інтенсивної терапії Варшавського медичного університету (Республіка Польща).

ŁUKASZEK Maria, доктор філософії (PhD), доцент кафедри педагогіки факультету педагогіки та філософії Інституту педагогіки Жешувського університету (Республіка Польща).

REBISZ Slawomir, доктор освітнього менеджменту, доцент, доцент кафедри досліджень школи і медіа факультету педагогіки і філософії Жешувського університету, провідний науковий співробітник Інституту освітніх досліджень (Варшава) (Республіка Польща).

Упорядники: доц. Петренко С. В., доц. Ціпан Т. С., доц. Баліка Л. М., Бабяр А. А.

Науково-бібліографічне редагування: бібліотека РДГУ.

Оприлюднено за рішенням Вченої ради РДГУ (протокол № 5 від 18 травня 2026 р.)

Редакційна колегія не завжди поділяє точку зору авторів.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2026

**Матеріали, опубліковані в журналі, поширюються на умовах міжнародної ліцензії
Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0).**

ЗМІСТ

Петренко О., Баліка Л., Петренко І. Ступенева підготовка вчителя до виховної роботи в початковій школі: від бакалавра до магістра	5
Kravchenko O. Art and creativity as a method of rehabilitation for people with disabilities	17
Mykytyuk O., Selmenska Z. Problema wypalenia emocjonalno-zawodowego kadry naukowo-pedagogicznej	26
Zvarych I., Magden O. Current trends in teaching academic disciplines	37
Савчук Б., Бурлик В. Кінопедагогіка проти кліпового мислення: критична медіаграмотність як засіб подолання фрагментарної уяви студентської молоді	48
Глінчук Ю. Основні проблеми формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх педагогів у сучасних умовах	59
Коляда Н, Бричок С. Підготовка молоді до сімейного життя як напрям діяльності молодіжних просторів	68
Павлова Н., Гнедко Н. Гібридні професії на перетині педагогіки та інформаційних технологій	79
Барна О., Генсерук Г., Грод І., Карабін О., Вовкодав О. Про один з напрямів перспективного використання штучного інтелекту в освіті	89
Ваколюк А, Шалівська Ю. Формування soft skills у здобувачів освіти як пріоритетне завдання методики виховання: практико-орієнтований аспект	102
Корнієнко І. Інтернаціоналізація фахової освіти майбутніх учителів-філологів (1991-2030 рр.)	111
Костолович Т., Бісовецька Л. Удосконалення культури мовлення майбутніх фахівців на заняттях з української мови за професійним спрямуванням	121
Крайчук О. Навчальна дисципліна «Лінійна алгебра» у структурі підготовки бакалаврів спеціальності А4.04 Середня освіта (Математика)	131
Левчук В. Еволюція методичного апарату підручників з шкільної фізики 1991 р. – перша чверть XXI століття	140
Наровлянський О., Наровлянська М. Концептуальна модель освітнього туризму як форми організації освітнього процесу	150
Павелків О., Бондарев О. Інноваційні технології формування професійних компетентностей майбутніх учителів математики	162
Поліщук Н. Європейські моделі спортивного волонтерства як ресурс професійної підготовки фахівців фізичної культури і спорту в Україні	171
Прасол Д. Формування на уроці комунікативної компетенції у здобувачів освіти з функціональними мовленнєвими труднощами	185

Савченко О., Юхименко-Назарук І., Дем'янюк О. Особливості управлінської практики багатoproфільного закладу освіти в умовах змін	197
Сембрат А., Ткаченко Л. Формування лідерства здобувачів освіти в умовах глобалізації: роль патріотичних цінностей	212
Симонович Н., Шурин О., Куришко К. Формування творчих здібностей учнів на уроках технологій засобами практичних методів навчання	223
Сорока Т., Тимчук А. Методико-практичні особливості використання цифрових технологій у процесі формування графічної грамотності майбутніх педагогів професійного навчання	233
Сорочинська Т. Академічна стійкість сучасного педагога як основа забезпечення якості освіти в умовах екзистенційних викликів	243
Стельмашук Ж. Роль навчальної дисципліни «Теорія і методика виховання» у професійній підготовці майбутніх бакалаврів середньої освіти	250
Stetsa N., Sawuszczyk A. Wsparcie społeczne i wsparcie zatrudnienia dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi	259
Таланчук І., Старєва А., Олексюк О. Інклюзивна компетентність педагога як умова ефективної організації освітнього процесу	270
Улюкаєва І. Німецький підхід до виховання дітей дошкільного віку в мультикультурному середовищі	287
Ціпан Т. Прерогативи використання цифрових технологій у професійній підготовці майбутніх бакалаврів початкової освіти	298
Шевчик Л., Шевчик Б., Грод І. Формування екологічної компетентності здобувачів ЗЗСО на умовах сталого розвитку	307
Вишневський А. Раннє навчання англійської мови дітей дошкільного віку в країнах Європейського Союзу та в Україні: порівняльний аналіз норм і практики	320
Кізима І. Структура готовності майбутніх фахівців з фінансів до професійної діяльності в умовах цифрової трансформації	334
Король С. Морально-етичне виховання та розвиток благодійництва і волонтерства в педагогічних коледжах України (1991 – 2025 роки)	344
Уманець С. Генеративний штучний інтелект як засіб розвитку критичного мислення здобувачів вищої освіти	357
Федоров І. Аналітико-теоретичні засади дослідження проблеми формування цифрового громадянства у майбутніх фахівців ІТ-галузі в контексті розвитку soft skills	367
Шліхта В. Сучасні вимоги до змісту освіти фахівців ІТ-галузі	380

УДК: 37.014.242:378.147:81 (477)

DOI: [10.35619/pse.vi6.173](https://doi.org/10.35619/pse.vi6.173)

Ірина КОРНІЄНКО

кандидат філологічних наук, доцент
кафедри педагогіки та освітнього менеджменту
Навчально-наукового педагогічного інституту
імені В. О. Сухомлинського Національного університету
кораблебудування імені адмірала Макарова
м. Миколаїв, Україна
ORCID: 0000-0002-2991-0476
e-mail: iakorni74@gmail.com

ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ ФАХОВОЇ ОСВІТИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ-ФІЛОЛОГІВ (1991-2030 pp.)

Анотація. У статті висвітлено проблематику фахової підготовки майбутніх учителів-словесників у контексті європейської інтеграції освіти України в зазначений період. Послідовно розкрито поняття інтернаціоналізації української вищої освіти, положення законів України про освіту й вищу освіту, вказівки відповідних урядових постанов та наказів, а також європейських рішень і рекомендацій стосовно підготовки вчителів на сучасному етапі й мовної освіти, що вмотивовують необхідність і переваги інтеграційних процесів, спрямовуючи їх на узгодження освітніх вимог, правил і документів у європейському освітньому просторі.

Проаналізовано контраверсійні позиції вітчизняних учених щодо приєднання України до Болонського процесу. Визначено основні характеристики європейської університетської освіти, узагальнено її модернізаційні здобутки, окреслено суперечності та можливості їх реалізації в системі освіти України.

Інтернаціоналізацію вітчизняної освіти у статті трактовано як процес її стандартизації за європейськими освітніми зразками з урахуванням національних інтересів.

Ключові слова: глобальна взаємодія, інформаційне суспільство, інтеграція освіти, підготовка вчителів, цінності національної освіти, європейський освітній простір, Болонський процес, інтернаціоналізація вищої освіти, стандартизація освіти, якість освіти.

Постановка проблеми. Відновлення суверенної України наприкінці минулого століття відбувалося в умовах активізації глобалізаційних процесів, що охопили всі сфери державного, суспільного та особистого життя в їх взаємодії зі світовими партнерами. Співпраця між державами й народами потребує модернізації як засобів виробництва, так і відповідної підготовки фахівців.

Правові засади цієї діяльності визначені в законах України «Про освіту» (1991, 2017), «Про вищу освіту» (2002, 2014), а також урядових постановах і наказах (1993-2025), що спрямовують реформування вітчизняної освіти відповідно до національних перспектив розвитку та світових гуманітарних і ринкових потреб. Сприятливими факторами освітньої інтеграції на

європейському континенті є приєднання України до Болонського процесу (2005), Конвенція про визнання кваліфікацій з вищої освіти в європейському регіоні (1997), Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти (2003), Рекомендації Європейського Парламенту і Ради ЄС «Про основні компетенції для навчання протягом усього життя» (2006) та Рішення Комісії європейських спільнот до Ради Європи та Європарламенту «Підвищення якості підготовки вчителів» (2007).

Усунення розбіжностей між суспільними запитами на вчителів, здатних до виконання інноваційних трудових функцій в умовах реформування освіти, і традиційним рівнем їх професійної підготовки вимагає систематизації української педагогічної думки в контексті географічно й ментально близької європейської освітньої теорії й практики.

Аналіз останніх досліджень із проблеми. Інтернаціоналізація вітчизняної педагогічної освіти відбувається в процесі загальноєвропейської інтеграції в умовах стандартизації освітніх вимог і є чинником забезпечення якості освіти України. Проблеми розвитку національної освіти у вимірі глобалізаційних змін висвітлюють В. Андрущенко, В. Кремень, В. Луговий, Н. Мирончук, В. Огнев'юк, Ю. Рашкевич, О. Сухомлинська; педагогічні умови інноваційної підготовки фахівців та розвитку її до рівня світових стандартів досліджують М. Желуденко, О. Кучерявий, Є. Пінчук, О. Семенов, Т. Степанова, Т. Колупаєва, Г. П'ятакова.

Інтерес до проблем педагогічної освіти в Україні наприкінці ХХ – на поч. ХХІ ст. викликаний демократизацією суспільства й переходом від «індустріальної» до «інноваційної» економіки, заснованої на виробництві нової інформації, тобто здобуття нових знань (Є. Пінчук), що висуває відповідні вимоги до фахівців і висвітлює водночас неготовність вищої школи до роботи в нових умовах. Потрібна модернізація сучасної освіти, що, за В. Огнев'юком, є закономірним історичним процесом, пов'язаним із необхідністю зміни освітньої моделі, яка вступила у протиріччя з культурними реаліями постіндустріального суспільства [9, с. 15]. Педагогічний процес також вважаємо інформаційною технологією, оскільки діяльність суб'єктів освіти спрямована на здобуття, засвоєння та застосування навчальної інформації, яка інтернаціоналізується в умовах глобальних комунікацій.

На тенденцію до перетворення змісту педагогічної освіти в «... носія значущих для динамічного професійного розвитку особистості впродовж життя цінностей» [5, с. 138] вказує О. Кучерявий у навчальному посібнику «Якість України: тенденції і перспективи» (2019). З огляду на те, що «зміст вищої педагогічної освіти сьогодні далеко неповно і недостатньо якісно виконує актуалізовану систему функцій» [5, с. 116], ідеться про поглиблення суперечностей між реаліями суспільно-економічного життя й здатністю освіти

адекватно реагувати на виклики сьогодення, що мають як фаховий, так і ціннісно-особистісний характер.

Однак у статті «Болонський процес і проблеми модернізації вищої освіти в Україні» (2009) Є. Пінчук вказує на контраверсійні думки освітян щодо наслідків від входження України до європейського освітнього простору: одні вважають необхідною реорганізацію освіти за європейськими стандартами; інші виходять із самоцінності української вищої школи; треті вважають, як і автор статті, інтеграційні процеси неминучими, але застерігають від того, щоб не загубити надбання вітчизняної освіти [10, с. 1].

Орієнтуємося на провідні тенденції модернізації педагогічної освіти, визначені Н. Мирончук у статті «Трансформація функціонально-професійної ролі викладача вищої школи в умовах соціокультурних змін» (2017) стосовно планетарного комунікативного простору з його процесами професійного спілкування та можливостями розвитку професійної особистості [7, с. 334]. Отже, освітні перетворення в Україні викликані глобальною взаємодією суб'єктів культурного простору, що є запорукою розвитку особистості, суспільства і світового співтовариства у XXI столітті й саме тому передбачають глибоку модернізацію змісту, процесу й результатів вищої освіти.

Змістові трансформації освіти розглянуто вченими насамперед в аксіологічному аспекті. Про «систему цінностей», що охоплює «традиційно-християнську мораль», говорить О. Вишневецький [2, с. 53–54]; використання «якісної повноти ціннісно-смыслового потенціалу» обґрунтовує О. Кучерявий [5, с. 114]. У кожному разі йдеться про цінності української освіти: гуманізм і відкритість, морально-етичні пріоритети, культуру й вільний вибір особистості, що відповідають загальнолюдським гуманітарним засадам, утвердженням у Законі України «Про освіту» (1991). Саме ця ідейна платформа, створює підґрунтя для поглиблення взаємодії української та загальноєвропейської освітніх традицій.

Узгодження спільних чинників національної освіти в контексті європейського виміру, як зазначає М. Желуденко в статті «Модернізація України в контексті Болонського процесу» (2004), активізується з приєднанням України до Болонського процесу (2005), що зумовлює відповідну модернізацію змісту й процесу підготовки фахівців [4, с. 27–29]. Погоджуємося з В. Огнев'юком у тому, що інтеграція української освіти в міжнародний простір має двосторонній характер і передбачає не лише запозичення, а й обмін своїми здобутками [8, с. 45], що посилює увагу до освітньо-наукових надбань обох сторін.

Значний інтерес становлять основні характеристики європейської університетської освіти та можливості їх реалізації в системі освіти України, висвітлені в однойменній статті В. Андрущенка (2011). Йдеться про поєднання вивчення природничих наук із гуманітарними та духовними дисциплінами, що, додамо, є сприятливим чинником розвитку університетської мережі в Україні;

вільне володіння кількома іноземними мовами, яке розглядаємо як ознаку фахівця нової генерації; належне використання рідної, державної мови, що означає підтримку, розвиток і поширення української мови та лінгводидактики; інформатизацію освітнього простору й запровадження нових та новітніх педагогічних технологій, що орієнтує на технологізацію освітнього процесу; академічну мобільність і доброчесність [1, с. 6–10]. Мовиться не лише про привабливі показники європейської освіти, а й про гуманітарні цінності фахової підготовки в університетах країн ЄС, пов'язані з неперервним розвитком особистості та розширенням її суб'єктних можливостей щодо професійної діяльності та самоорганізації.

Метою статті є висвітлення інтернаціоналізації педагогічної освіти як чинника фахової підготовки майбутніх учителів української мови й літератури в умовах інтеграції освіти України в європейський простір.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інтернаціоналізація педагогічної освіти означає функціонування її систем відповідно до світових, насамперед європейських вимог і правил в умовах глобальної взаємодії держав і народів. Основними чинниками цього процесу є зміст і результат фахової підготовки майбутнього вчителя, пов'язані з його інноваційною моделлю та формами її реалізації. Реконструкція української освіти здійснювалася за Державною національною програмою «Освіта» («Україна XXI століття») (1993) із метою «прилучення до досягнень зарубіжної освіти, науки, технологій, культури, залучення іноземних інвестицій для розвитку вітчизняної освіти і науки, взаємної підготовки і перепідготовки фахівців» [3]. Реалізація Програми започаткувала глибоке реформування української освіти на нових концептуально-ціннісних засадах, що стосувалося й підготовки педагогічних кадрів, здатних до інноваційної трудової діяльності в глобалізованому світі.

Основні напрями державної політики у сфері освіти визначені в Національній доктрині (2002) у контексті інтеграції вітчизняної освіти до європейського та світового освітніх просторів. Оновлення змісту й форм освіти корелює в документі з її якістю. У Комюніке Комісії європейських спільнот (2007) якість викладання також є одним із ключових чинників, що впливають на конкурентоспроможність у глобалізованому світі. Проголошена в Державній програмі «Вчитель» (2002) роль педагога як чинника розвитку науки й техніки, а також збереження і примноження культурної спадщини народу відповідає європейським цінностям освіти та вимогам підготовки педагогічних кадрів. Фахові аспекти професійної діяльності вчителя-словесника системно викладені в Загальноєвропейських рекомендаціях з мовної освіти (2003), які забезпечують єдині вимоги до навчання мови та оцінювання якості мовної освіти, що сприяє взаєморозумінню та співпраці носіїв різних мов у країнах ЄС. У Законі України «Про вищу освіту» (2002) закріплено подальшу інтеграцію системи вищої школи у світовий освітній простір (Розділ 1, ст. 3, п. 2).

Європейський вектор педагогічної освіти особливо виразно визначився з підписанням Україною Болонської декларації (2005). Як зазначає М. Желуденко у статті «Модернізація України в контексті Болонського процесу» (2004), після приєднання України до Болонського процесу «йдеться про узгодження спільних вимог, критеріїв та стандартів національних систем освіти» [4, с. 27–29], що є кроком до її стандартизації відповідно до європейських норм і правил.

Розкриваючи проблематику дидактичної освіти вчителів-філологів у європейських університетах, Г. П'ятакова в навчально-методичному посібнику «Підготовка магістрів-філологів в університетах країн Вишеградської групи: виклики, традиції, досвід» (2020) провідними тенденціями визначає: а) інтеграцію закладів вищої освіти до єдиного освітнього простору Європейського Союзу; б) розроблення нових стандартів вищої освіти й освітніх програм; в) розробку і впровадження інформаційно-комунікаційних технологій на основі цифровізації освітнього простору; г) студентоцентроване навчання та академічна мобільність на засадах інтернаціоналізації вищої освіти та ін. [с. 18–39].

Зважаємо також на низку суперечностей, пов'язаних із актуалізацією європейських правил у сфері вищої освіти. Є. Пінчук, зазначає, що форма підготовки кадрів в українській вищій школі перестала відповідати змісту господарського життя; модернізація вищої освіти в Україні має недостатнє фінансово-економічне забезпечення; цінності європейської освіти не повинні суперечити надбанням національної педагогічної науки й практики. До того ж, Болонський процес розширює можливості для українських студентів на ринку праці за кордоном, тоді як викладачі змушені докладати додаткових зусиль для роботи в нових умовах (йдеться, очевидно, про знання іноземних мов, публікації в закордонних виданнях, науково-методична інтеграція тощо) [10, с. 177–179]. Стосовно непорозумінь, що виникли з підписанням Болонської інтеграції, Ю. Рашкевич пояснює, що певний час в Україні діяла кредитно-модульна, а не кредитно-трансферна система організації освітнього процесу (ЄКТС), внаслідок чого студенти й випускники кілька років не мали змоги перезараховувати навчальні кредити, що було на заваді їхній академічній та трудовій мобільності [12, с. 5–8]. Нагадаємо, що наказ МОН України «Про впровадження ЄКТС» вийшов тільки 2009 р.

Аналізуючи у статті «Модернізація вищої освіти в контексті Болонського процесу: проблеми сьогодення» (2013) особливості цього процесу, В. Луговий стверджує, що головним викликом є забезпечення європейського рівня якості вищої освіти та необхідного для цього наукового ресурсу. Дослідник також наголошує на потребі системного роз'яснення положень і значення Болонського процесу [6, с. 60–62], доводячи незворотність інтеграційного процесу, що підтверджується світовими соціально-гуманітарними потребами.

Інтернаціоналізація освіти виявилася особливо актуальною для учнів і студентів, учителів та викладачів, які в умовах воєнного стану в Україні доволі масово перемістилися до інших регіонів країни або мігрували до країн Європейського Союзу, де мають намір продовжити навчання чи трудову діяльність. У цьому їм насамперед допомагає дистанційна освіта, налагоджена ще під час пандемії, яка забезпечує доступ до навчання й роботи в освітніх системах України та країн Європи, де є можливість визнання здобутої кваліфікації. Однак на цьому шляху трапляються й перешкоди, серед яких ключовою є неузгодженість навчальних дисциплін з вимогами, пов'язаними з пере зарахуванням навчальних кредитів урізних європейських освітніх системах.

У монографії «Професійна підготовка майбутніх учителів української мови і літератури» (2005) О. Семеног висвітлює трансформаційні тенденції розвитку сучасної освіти в різних країнах. Наприклад, в освітньому просторі Франції, Німеччини та Польщі акцент зроблено на національній специфіці; освітніх технологіях та інтелектуалізації праці; людському чиннику й соціальному розвитку суспільства; варіативності, відкритості й неперервності освіти; професіоналізації психолого-педагогічної підготовки майбутнього вчителя.

Особливо актуальні ці педагогічні ідеї щодо вивчення української мови та підготовки вчителів-словесників, новизна й значення яких зумовлюються державотворчою місією рідної мови, усвідомленою в кожній цивілізованій країні [13, с. 95–96; 110]. Європейський досвід підготовки фахівців дає змогу здійснювати навчання мови на гуманістичних засадах, що передбачає не лише знання мовних правил і категорій, а й виховання мовців і творців мовлення, які розуміють значення рідної мови для зміцнення держави та єдності суспільства, дбають про захист народної мови від невластивих їй запозичень та дотримання мовних норм. Стосовно навчання літератури пріоритетним називається сприйняття мистецтва слова «через призму почуттів і переживань», що є першим кроком до усвідомлення глибинних сенсів художнього твору й виховання чуйної та розумної особистості, що має методологічне значення для реалізації накресленої урядом стратегії розвитку освіти в Україні (2022).

Стандартизація вищої освіти, проголошена в чинному Законі України «Про вищу освіту», дає змогу конвертувати її результати у відкритому європейському освітньому просторі. У Концепції розвитку педагогічної освіти (2018) окреслена тріада змісту, процесу й суб'єкта педагогічної дії, від якого залежить кінцевий результат інноваційної європейсько орієнтованої фахової підготовки певного освітньо-кваліфікаційного рівня. Освіта на концептуальному рівні визнається чинником успіху, а вчитель – її провідником. Рушійною силою фахового розвитку майбутнього вчителя є його особистісний потенціал, що теж потребує неупинного зростання, і європейські гуманітарні цінності є в цьому надійними орієнтирами.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Інтернаціоналізація освітніх систем в Україні означає функціонування її систем відповідно до світових, насамперед європейських вимог і правил в умовах глобальної культурної взаємодії та відбувається завдяки стандартизації умов і правил певної фахової діяльності.

Основними державними документами, що унормовують процеси оновлення вітчизняної освіти та її європейської інтеграції, є профільні закони України та урядові постанови й накази, а також рекомендації й досвід європейської спільноти щодо вивчення мови й літератури для фахової підготовки майбутніх учителів-словесників у Болонському процесі.

Труднощами на шляху до європейської інтеграції освіти України полягають у: а) неповній відповідності змісту й обсягу освітніх програм вимогам європейської освітньої спільноти щодо визнання кваліфікацій; б) недостатньому науковому висвітленні переваг і особливостей європейської освіти; г) неналежному фінансуванні освітніх реформ. Європейська інтеграція педагогічної освіти не перекреслює здобутки національної педагогічної думки й практики і передбачає поєднання їх з європейськими стандартами змісту та якості освіти.

Неперехідність процесів інтернаціоналізації педагогічної освіти в Україні забезпечується її конструктивним впливом на характер інтеграції в європейський освітній простір на засадах стандартизації змісту й програмних результатів навчання, залученням множини здобутків національної освіти та європейського педагогічного досвіду, забезпеченням вищої якості фахової підготовки майбутніх учителів.

Перспективними напрямками подальших досліджень проблеми є розроблення інтегрованих освітніх програм і навчальних планів, спільного навчально-методичного забезпечення, наскрізних програм практичної підготовки майбутніх учителів, узгодження планів академічної мобільності, проведення спільних наукових досліджень та заходів стосовно дотримання академічної доброчесності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрущенко В. П. Основні характеристики європейської університетської освіти та можливості їх реалізації в системі освіти України: *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. Вип. 26. 2011. С. 3–15.
2. Вишневський О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: навч. посіб. 3-є вид., доопрац. і доп. Київ : Знання, 2008. 566 с.
3. Державна національна програма «Освіта» («Україна XXI століття») : Постанова Кабінету Міністрів України. 03.11.1993. № 896.
4. Желуденко М. О. Модернізація освіти України в контексті Болонського процесу: *зб. наук. пр. «Наука і сучасність»*. Том 45. Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова. 2004. С. 27–33.
5. Кучерявий О. Г. Якість педагогічної освіти: тенденції і перспективи: навч. посіб. Київ: Талком, 2019. 192 с.

6. Луговий В. І. Модернізація вищої освіти в контексті Болонського процесу: проблеми сьогодення: *Освітологія: хрестоматія: навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів / Укладачі: Огнев'юк В. О., Сисоєва С. О.* Київ : ВП «Едельвейс», 2013. 728 с.
7. Мирончук Н. Трансформація функціонально-професійної ролі викладача вищої школи в умовах соціокультурних змін. *Митець – Культура – Виміри часу : Міжнародні наукові читання 2017 року в Музеї Бориса Лятошинського в Житомирі: збірник статей / ред.-упоряд. І. Є. Копоть. Житомир : Вид. О. О. Євенок, 2017. С. 333–387.*
8. Огнев'юк В. О. Інтеграційні горизонти української освіти: відкритість системи й пріоритет національних інтересів: *Освітологія: хрестоматія: навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів / Укладачі: Огнев'юк В. О., Сисоєва С. О.* Київ : ВП «Едельвейс», 2013. 728 с.
9. Огнев'юк В. О. Пояснювальна записка: *Освітологія: фахова підготовка : навч.-метод. посіб. / Авт. кол.: В. О. Огнев'юк, С. О. Сисоєва, О. О. Драч та ін. За ред. В. О. Огнев'юка.* Київ : ВП «Едельвейс», 2014. 612 с.
10. Пінчук Є. А. Болонський процес і проблеми модернізації вищої освіти в Україні. *Збірник наукових праць «Вісник НТУУ «КПІ». Філософія. Психологія. Педагогіка.* Вип. № 3 (27), част. 2. 2009. С. 176–183.
11. П'ятакова Г. П. Підготовка магістрів-філологів в університетах країн Вишеградської групи: виклики, традиції, досвід : навч.-метод. посіб. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 246 с.
12. Рашкевич Ю. М. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти: монографія. Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2014. 168 с.
13. Семенов О. М. Професійна підготовка майбутніх учителів української мови і літератури: монографія. Суми: ВВП «Мрія-1» ТОВ, 2005. 404 с.

REFERENCES

1. Andrushchenko V. P. Osnovni kharakterystyky yevropeiskoi universytetskoï osvity ta mozhlyvosti yikh realizatsii v systemi osvity Ukrainy [The Main Characteristics of European University Education and the Possibilities of Their Implementation in the Ukrainian Education System: *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova. Seriya 5. Pedagogichni nauky: realii ta perspektyvy.* Vyp. 26. 2011. S. 3–15. [in Ukrainian]
2. Vyshnevskiy O. Teoretychni osnovy suchasnoi ukrainskoï pedahohiky: navch. posib. [Theoretical Foundations of Modern Ukrainian Pedagogy: tutorials] 3-ye vyd., dooprats. i dop. Kyiv : Znannia, 2008. 566 s. [in Ukrainian]
3. Derzhavna natsionalna prohrama «Osvita» («Ukraina XXI stolittia») : [State National Program «Education» («Ukraine of the 21st Century»)] Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy. 03.11.1993. No 896. [in Ukrainian]
4. Zheludenko M. O. Modernizatsiia osvity Ukrainy v konteksti Bolonskoho protsesu [Modernization of Ukrainian Education in the Context of The Bologna Process]: zb. nauk. pr. «Nauka i suchasnist». Tom 45. Kyiv : NPU imeni M. P. Drahomanova. 2004. S. 27–33. [in Ukrainian]
5. Kucheriavyi O. H. Yakist pedahohichnoi osvity: tendentsii i perspektyvy [Quality of Teacher Education: Trends and Prospects: Tutorial]: navch. posib. Kyiv : Talkom, 2019. 192 s. [in Ukrainian]
6. Luhovyi V. I. Modernizatsiia vyshchoï osvity v konteksti Bolonskoho protsesu: problemy sohodennia [Modernization of Higher Education in The Context of The Bologna Process: Current Problems]: *Osvitohiia: khrestomatiia: navch. posib. dlia studentiv vyshchych navchalnykh zakladiv / Ukladachi: Ohneviuk V. O., Sysoieva S. O.* Kyiv : VP «Edelveis», 2013. 728 s. [in Ukrainian]

7. Myronchuk N. Transformatsiia funktsionalno-profesiinoi roli vykladacha vyshchoi shkoly v umovakh sotsiokulturnykh zmin [Transformation of The Functional and Professional Role of a Higher Education Teacher in The Context of Sociocultural Changes]. *Mytets – Kultura – Vymiry chasu : Mizhnarodni naukovy chytannia 2017 roku v Muzei Borysa Liatoshynskoho v Zhytomyri: zbirnyk statei / red.-uporiad. I. Ye. Kopot. Zhytomyr : Vyd. O. O. Yevenok, 2017. S. 333–387. [in Ukrainian]*
8. Ohneviuk V. O. Intehratsiini horyzonty ukrainskoi osvity: vidkrytist systemy y priorytet natsionalnykh interesiv [Integration Horizons of Ukrainian Education: Openness of The System and The Priority of National Interests]: *Osvitohiia: khrestomatiia: navch. posib. dlia studentiv vyshchych navchalnykh zakladiv / Ukladachi: Ohneviuk V. O., Sysoieva S. O. Kyiv : VP «Edelveis», 2013. 728 s. [in Ukrainian]*
9. Ohneviuk V. O. P oiasniuvalna zapyska: Osvitohiia: fakhova pidhotovka : navch.-metod.posib. [Explanatory Note: Education: Professional Training] / Avt. kol.: V. O. Ohneviuk, S. O. Sysoieva, O. O. Drach ta in. Za red. V. O. Ohneviuka. Kyiv : VP «Edelveis», 2014. 612 s. [in Ukrainian]
10. Pinchuk Ye. A. Bolonskyi protses i problemy modernizatsii vyshchoi osvity v Ukraini [The Bologna Process and the Problems of Modernizing Higher Education in Ukraine]. *Zbirnyk naukovykh prats «Visnyk NTUU «KPI». Filosofiia. Psykholohiia. Pedahohika. Vyp. No. 3 (27), chast. 2. 2009. S. 176–183. [in Ukrainian]*
11. Piatakova H. P. Pidhotovka mahistriv-filolohiv v universytetakh krain Vyshehradskoi hrupy: vyklyky, tradytsii, dosvid : navch.-metod. posib. [Training of Masters in Philology at Universities of the Visegrad Group Countries: Challenges, Traditions, Experience: Tutorial]. Lviv : LNU imeni Ivana Franka, 2020. 246 s. [in Ukrainian]
12. Rashkevych Yu. M. Bolonskyi protses ta nova paradyhma vyshchoi osvity: monohrafiia [The Bologna Process and the New Paradigm of Higher Education: Monograph]. Lviv : Vyd-vo Lvivskoi politekhniki, 2014. 168 s. [in Ukrainian]
13. Semenoh O. M. Profesiina pidhotovka maibutnikh uchyteliv ukrainskoi movy i literatury: monohrafiia [Professional Training of Future Teachers of Ukrainian Language and Literature: Monograph]. Sumy: VVP «Mriia-1» TOV, 2005. 404 s. [in Ukrainian]

INTERNATIONALIZATION OF PROFESSIONAL EDUCATION OF FUTURE TEACHERS-PHILOLOGISTS (1991-2030)

Iryna KORNIIENKO

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor at
the Pedagogy and Educational Management Department of the
V. O. Sukhomlynskyi Educational and Research Pedagogical
Institute of the Admiral Makarov
National University of Shipbuilding
Mykolaiv, Ukraine
ORCID: 0000-0002-2991-0476
e-mail: iakorni74@gmail.com

Abstract. The article links educational transformations in Ukraine with the global interaction of subjects of the cultural space, which is the key to the development of the individual, society and the world community in the twenty-first century and provides for a deep modernization of the content, process and results of pedagogical education on the basis of their standardization. The article highlights the issues of professional training of future language and literature teachers in the context

of Ukraine's European educational integration during this period. The concepts of internationalization of Ukrainian higher education, the provisions of the laws of Ukraine on education and higher education, the instructions of relevant government resolutions and orders, as well as European decisions and recommendations regarding teacher training at the present stage and language education, which motivate the necessity and advantages of integration processes, directing them to the harmonization of educational requirements, rules and documents in the European educational space, are consistently revealed.

The controversial positions of domestic scientists regarding Ukraine's accession to the Bologna Process are analyzed, attention is drawn to the main characteristics of European university education, its modernization achievements are systematized, and contradictions and possibilities of their implementation in the Ukrainian education system are outlined. The necessity for a deeper explanation of the features of European education and its importance for the development and quality of Ukrainian educational systems is emphasized.

The internationalization of training future specialists is interpreted in the article as a process of its standardization according to European educational models based on compliance with national heritage and interests, which is a factor in the quality of education in Ukraine.

The article is addressed to students, postgraduates, pedagogical and scientific-pedagogical workers.

Keywords: global interaction, information society, integration of education, teacher training, values of national education, European educational space, Bologna process, internationalization of higher education, standardization of education, quality of education.

Стаття надійшла до редакції 20.03.2026р.

Стаття прийнята до друку після рецензування 02.04.2026 р.

Стаття опублікована 15.06.2026 р.

Електронне науково-методичне видання

**Педагогічна наука і освіта
XXI століття**

Науково-методичний журнал

Випуск 6

Упорядники:

**доц. Петренко С. В., доц. Ціпан Т. С.,
доц. Баліка Л. М., Бабяр А. А.**

**Науково-бібліографічне редагування:
наукова бібліотека РДГУ**

**Суб'єкти у сфері друкованих медіа:
Рівненський державний гуманітарний університет,
вул. Степана Бандери, 12, м. Рівне, 33014, Україна;
тел.: (0362) 62-03-56
email: rectorat@rshu.edu.ua**

**Рекомендовано до оприлюднення 18.05.2026 р.
Ум. друк. арк 26,52.**

П 24 Педагогічна наука і освіта XXI століття: науково-методичний журнал. Вип. 6. / М-во освіти і науки України, Рівнен. держ. гуманіт. ун-т; упоряд.: С. В. Петренко; ред. кол.: С. В. Петренко та ін. Рівне: РДГУ, 2026. 396 с.

УДК 37: 001 «20»

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2026